

Дүүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Соединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 208 (11706) | 1981 чылдың сентябрь 6, воскресенье | 1923 чылда тудулган | Өртү - 2 ко.

ДУШКЕН БУРУ БЕЛЕТКЭЭРИ — КИЖИ БУРУЗУНУҢ ХЕРЭЭ

КУЖЕНИИШКИНИ КОШКАТПАС

Мал чеми белеткелениң хүн демдеглели

Августун 31-ге чедир республикага ийитилген биле 81995 тонна ситен, 14 муң тонна азыл сенаж, 67882 тонна сүлөс, 4516 тонна далайыңгы ситен далганы, 15 муң тонна будук-бүрү белеткеттинген.

Райондарың мал чеми белеткээр планыңг онаалдаан күсүдүң турары август 31-де хуу-биле мындаг болгаш:

Районнар	ситен	сенаж	сүлөс далганы	будук-бүрү тонна-биле
Бай-Тайга	52,8	39,1	72,0	504
Мөңгүн-Тайга	97,5	—	—	—
Барыш-Хемчик	63,9	61,8	112,8	1495
Өвүр	49,1	—	—	169
Чөөн-Хемчик	51,4	12,1	40,9	1861
Улуг-Хем	35,7	18,4	60,8	2211
Танды	24,3	33,7	77,4	87
Баж-Хем	29,6	6,5	85,2	348
Тоюу	22,1	—	—	923
Кай-Хем	30,3	16,4	61,7	788
Тес-Хем	30,5	2,0	60,0	475
Эрзин	46,1	7,8	60,0	167
Кызыл	27,8	107,1	103,5	5309
Республика	41,0	23,5	64,5	15041

Республикага эрткен чеди хонукта ситен белеткээрине немелде өзүлдө 9866 тонна азы 4,9 хуу болган. Райондардан немелде дүргүзүлдө эл-не хой немелдени Бай-Тайга чедип алган. Оң ажил-агыйлары чеди хонукта мурунда турган ийиңге немей 2744 тонна ситени белеткелен алган. азы немелде өзүлдө 18,5 хуу болган. Оң ийиң Барыш-Хемчиктин совхозтары 833 тонна азы 6,5 хуу, Чөөн-Хемчиктин — 1153 тонна азы — 4,9 хуу, Тес-Хемдин — 722 тонна азы — 4,2 хуу немей белеткелен алган.

Ажил-агыйлардан «Мөгөн-Бүрү», «Хемчик» совхозтар ситен белеткээр планын амыр күсүскелде, ажилды үргүтүлүшкөн. Оң ийиң «О. Шына», «Бай-Тал», «Мал-тын», «Кызыл туң» (Өвүр) совхозтар ситен белеткээрине

ний планын күсүскел чокчулуп келген. Ситен белеткээрине Тоюу, Танды, Кызыл, Баж-Хем болган. Кай-Хем райондарың ажил-агыйлары муруну хонук хонукташкан. «Бай-Тал» райондарыңа кеер ситен чок деп болбас. Мында хонук хонук ажил-агыйлары чеди хонукта мурунда турган ийиңге немей 2744 тонна ситени белеткелен алган. азы немелде өзүлдө 18,5 хуу болган. Оң ийиң Барыш-Хемчиктин совхозтары 833 тонна азы 6,5 хуу, Чөөн-Хемчиктин — 1153 тонна азы — 4,9 хуу, Тес-Хемдин — 722 тонна азы — 4,2 хуу немей белеткелен алган.

Эрткен неделяда сенажы база Бай-Тайга районун ажил-агыйлары 336 тонна азы белеткелен, эскелерден шалынч болган. Улуг-Хем, Танды райондарың совхозтары эвөөн сенажы белеткелен. А артык бүгү районнага чеди

хонук иштинде сенаж салдырмаан.

Витаминиң ситен далганын бүдүрүп турары амыр, немелде өзүлдө 325 тонна азы 7,5 хуу болган. Бай-Тайга районун совхозтары августун 24-тен 31-ге чедир 72 тонна, Кай-Хемдин — 66, Барыш-Хемчиктин — 66, Баж-Хемдин — 39, Чөөн-Хемчиктин — 52, Улуг-Хемдин — 43 тонна витаминиң ситен далганын белеткелен. Бо талазы-биле база темп мурунуңдан кудулаан. Оң ийиң будук-бүрү чедип белеткээрине темпизин чер болганда кошкан, хонук-даа ол ажил соксап турар аларган.

Мал чеми белеткээр талазы-биле чарлаттылган шалынч айларын төнеринге чедир ам каш-да хонуктар артык. Эрткен чеди хонукта мурунда турган ийиңге немей 2744 тонна ситени белеткелен алган. азы немелде өзүлдө 18,5 хуу болган. Оң ийиң Барыш-Хемчиктин совхозтары 833 тонна азы 6,5 хуу, Чөөн-Хемчиктин — 1153 тонна азы — 4,9 хуу, Тес-Хемдин — 722 тонна азы — 4,2 хуу немей белеткелен алган.

Эрткен неделяда сенажы база Бай-Тайга районун ажил-агыйлары 336 тонна азы белеткелен, эскелерден шалынч болган. Улуг-Хем, Танды райондарың совхозтары эвөөн сенажы белеткелен. А артык бүгү районнага чеди

Эрткен неделяда сенажы база Бай-Тайга районун ажил-агыйлары 336 тонна азы белеткелен, эскелерден шалынч болган. Улуг-Хем, Танды райондарың совхозтары эвөөн сенажы белеткелен. А артык бүгү районнага чеди

«Шына» солун КУШ-АЖЫЛЧЫ АЛДАР ТУГУН хойну Солан Хайыңның күш-ажылчы чедишининге тураснаадып көдүрдү. Тес-Хемде «Нызыгар» совхозун хойнуу немист Солан Хайың бо чылын төрүрү чүс хойга онаштыр 103 хураганын доруктурган болгаш сентябрың бирге чедир 30 тонна ситени боду белеткел алган. Мурнакчыга деңгемдер!

ТУКТУ ТЫВЫСКАН

Мал чеми белеткээрине талазы-биле республикага чарлаттылган шалынч ийи айың бешки ол хонукта Тес-Хем районун бүгү чону чедишкениң ажилдаан.

Тинлекчи районга СЭКП Тыва обкомун, республика-ның Министрлер Чөвүлелин, профоблөвүлелин, ВЛКСМ обкомун шалынч Кызыл туңга бүрүлүг хүн байыраг байдалга тывыскан.

КУРЛАВЫРЛАРНЫ АЖЫГЛАП ТУРГАШ

Бригадирге сөс

«Күш-ажылдын хосту» совхоз нийтинги малыңа чедир чемири чыл бүрдө белеткен ал келген. Бо калдааткының чайың-даа совхозтун ситен шөлдерин дүдүлдү багыт эвс. Ычанган ажил-агый ситен белеткээрине Улуг-Хем районда муруну оодуруда чоруп, социалист чарышка тинлекчи болуп, бо чылын ситен кезилдезин эгелзеден бээр партия райкомунун болган райүүскөмүн шалынч Кызыл туңга каш удаа чаалап алган. Сентябрьның 1-ге чедир торгажылар нийтинги малыңа 2321 тонна ситенин, 3666 тонна сүлөс, 272 тонна витаминиң ситен далганын, 384 тонна будук-бүрү белеткен алган. Ол совхозтун мал чеми белеткээр механизацияланган отрядын удуртуктуу коммунист Лажын Комбевин Ке-оол ажил-агыйның дугайында моон алаада тугаалап турар.

Мал чеми ситен белеткээр талазы-биле механизацияланган отряды бистин совхозка 1978 чылда-ла тургускан. Ычанган мен оон бригадиринге томулган. Оон бээр элзэн үс эрткен. Ычанган ам бистин ажил-агыйның чамдык ажилың дуржулганын чүтээлп болур.

Хамык-ла чүвени машина-техниканы отрядка босылгалаан. «Алаш-Мадар» совхоз бо чылын 3200 тонна ситен белеткээр планын 2649 тонна, азы 82,8 хуу күсүскел, ажилды темпизин кудулаттайн турар. «Октябрь 30 чылы» совхоз планын 53 хуу, «Чыраш-Бажы» 51,6 хуу күсүскел, артык ажил-агыйлардан дээр көргүзүлгелерин болуп турар.

Мал чеми белеткел турар бригадаларын «Болшеник» совхозтун Кызыл-оол Лян-дунне удурткан. Бригадалың нийтинги-биле 230 тонна белеткээр турган. 220 тонна-ны белеткел, сөөлү чеди хонуктун планын далгатын 104 хуу күсүскел, СЭКП райкомунун, райүүскөмүн, профоблөвүлелин болгаш ВЛКСМ райкомунун шалынч Кызыл туңга, ажил шалынч чаалап алган.

«Октябрь 30 чылы» совхозтун Министр-Дорук Ондарга удурткан Сым-Чүрөөн хой-жу бригадалың, ол-ла ажил-агыйда бода мал бригадалың-ның ситенчилерин (бригадир

рыдан, алаа ажилдар машиналар кадрларын четкелдерин эгелзэн. Техника-дан биске дугуйлуг 28 трактор, 8 трактор косилказын, сараат салыр үш херекселди, ситен сөөртүр 6 волокшаны, 8 дүрбашты, ийи автомашина-ны босылгалаан. Бригадада шүлү 45 кижи бар.

Бүгү техниканы дөрт авено-га хувааган. Бир авено 8 ко-мыңдан күш-ажылды будук-бүрү куду болуп, хүнде чүдө 6—8 тонна ситенин белеткел турган. «Искра» совхозта АВМ сөөлүг неделяда чалгыс грамм-даа далган белеткелзеп, а «Сүт-Хол», «Болшеник» совхозтарда АВМ-пер хүнде чүдө 700—900 килограммын будук-бүрү темпизин ажилдан келген.

Айыттылган совхозтарын удуртукчулары витаминиң ситен далганы белеткээр аргаларын бүдүрүкчүлүг ажил-агыйларын хемчелерин ам доруктайн турар. «Чыраш-Бажы», «Алаш-Мадар» болган «Тыва» совхозтарын эскелери сенаж салырың ам-даа кирбес.

Сөөлү үдө район деви-кээрине чыс үдүктел чок чаап турарыңа сылап алган. ажил-агыйларын удур-тукчулары мал чемиңи бе-

сика-биле ситенин нестирив турар. Артык үкү оңу бозу-шап, сарааттар. Ажилдың ийиңг хуваалдазын ситен не-эвдзенин шалынчын чорударыңа идигел.

Ситен нестер шөдүрүс 600 гектар нестер, база-ла ол хире чайгаар үткен ситен по-лу. Люпера шөдү бүрүң ситен болуп. Бо чай каап болганга-дан хемчирин суу терең эвс. Ычанган колдууңда-ла тарымал ситен шөдү сугга-рып калгалаан. Люпераның олукмал дүңүз гектардан 20 азын дептер болуп турар.

Оң бирги бөс чылдын баш-тайгы чылдында ийиңгил ма-лыңа билим чок-суурун тур-гузуп дөң, бистин механизация-ланган отрядының ке-жигүнери партия обкомунун III пленумун мал чемири белеткээр талазы-биле шал-пырларын боттандырып, чүтү-ла кампаняга эрес, шүдүргү

болган кууженишкениң ажилдаан. Чарлаттылган шалынч ийи айың дүргүзүң-да 1900 тонна хире ситенин отряд белеткел. Ам кезер ситен шөлдер барык-ла доос-тур четкен.

Люпера тараан шөлдерин ийиңг кезилдезин сентябрыда чорудар бис. Салаашкынар баугаар амыр, оон ам-даа 120 тонна эки шынарың ситенин белеткээр арга бар. Ол доостурга, Көк-Чыраа бажы-ла судактар уңарында, шы-наада хараганын аразында, орук болган буга-сумун кы-дымла артың ситенин хол кадымың-биле көскел, ажаан алырчың кирер бис. Ийиңг алың ажаан ол болуп ситен ам-даа эвзеп эвс, ол ажилды мырмал хир чалгың үргүтү-зөр анаар. Аргалың-ла болза, үткен ситенин шүптүзүн ажаал амыр соруга салды-ган.

Мал чемири белеткээрине бистин отрядтын мурнакчы

болган кууженишкениң ажилдаан. Чарлаттылган шалынч ийи айың дүргүзүң-да 1900 тонна хире ситенин отряд белеткел. Ам кезер ситен шөлдер барык-ла доос-тур четкен.

Люпера тараан шөлдерин ийиңг кезилдезин сентябрыда чорудар бис. Салаашкынар баугаар амыр, оон ам-даа 120 тонна эки шынарың ситенин белеткээр арга бар. Ол доостурга, Көк-Чыраа бажы-ла судактар уңарында, шы-наада хараганын аразында, орук болган буга-сумун кы-дымла артың ситенин хол кадымың-биле көскел, ажаан алырчың кирер бис. Ийиңг алың ажаан ол болуп ситен ам-даа эвзеп эвс, ол ажилды мырмал хир чалгың үргүтү-зөр анаар. Аргалың-ла болза, үткен ситенин шүптүзүн ажаал амыр соруга салды-ган.

Мал чемири белеткээрине бистин отрядтын мурнакчы

леткелениң темпизин кошкан-нан. Район төвүнүң бүдүрүлгө, албан организация чедиринге Улуг-Хем районун деви-кээрден будук-бүрү белеткээр-ине тус-тузунда планын онаалдарын берген турган. Чаданын хоорайдан 300 ажил кишини машина-техника-ны кады чыгаш, организа-ция атырган. Алаа кыла-ларын ажилдарыңа чур-таарыңа таарымчалык бай-даларын тургускан. Кино, концертти-даа көргүзүп тур-ган.

Баштайгы үдөлдө ажил-ин хайымышкының чоруп, белеткээр будук-бүрү ажил-агыйларже удур сөөртүп тур-ган. Сөөлү үдө ол ажил ала-чаргаарлап, алаа ажил-хал турган кижилер чөөртү эвөөл, чанын калгалап, Белеткээр будук-бүрү сөөр-

Иннокентий Санчы республикада малчы-нар аразында соци-алист чарышка каш чыл улаштыр тинлек-чи болуп келген.

Ол Улуг-Хем район-да «Күш-ажылды хосту» совхозтун Эй-лиг-Хем салбырында 10 чыл малчынап, шүдүргү, ак сеткилди, дуржулгалың-биле эш-өөрүнүн хүндүкелин чаалап алган.

С-Б. УИНУКЕЯНИН чүраан чүруу.

СӨӨЛГҮ ЧЕДИ ХОНУКТА

«Мурнакчы» совхозта мал чеми белеткээр ажилды тем-пизин кошкаттайн турар. Арык-бугалар уңарында, оруктар кыдыгыларын, алаш-тар аразында хол кадымың-биле ситен көс 8 авенода 85 кижил ажилдап турар. Көс-сүл кезилдезин база хой кижил күжү, техника хаара туттуңган.

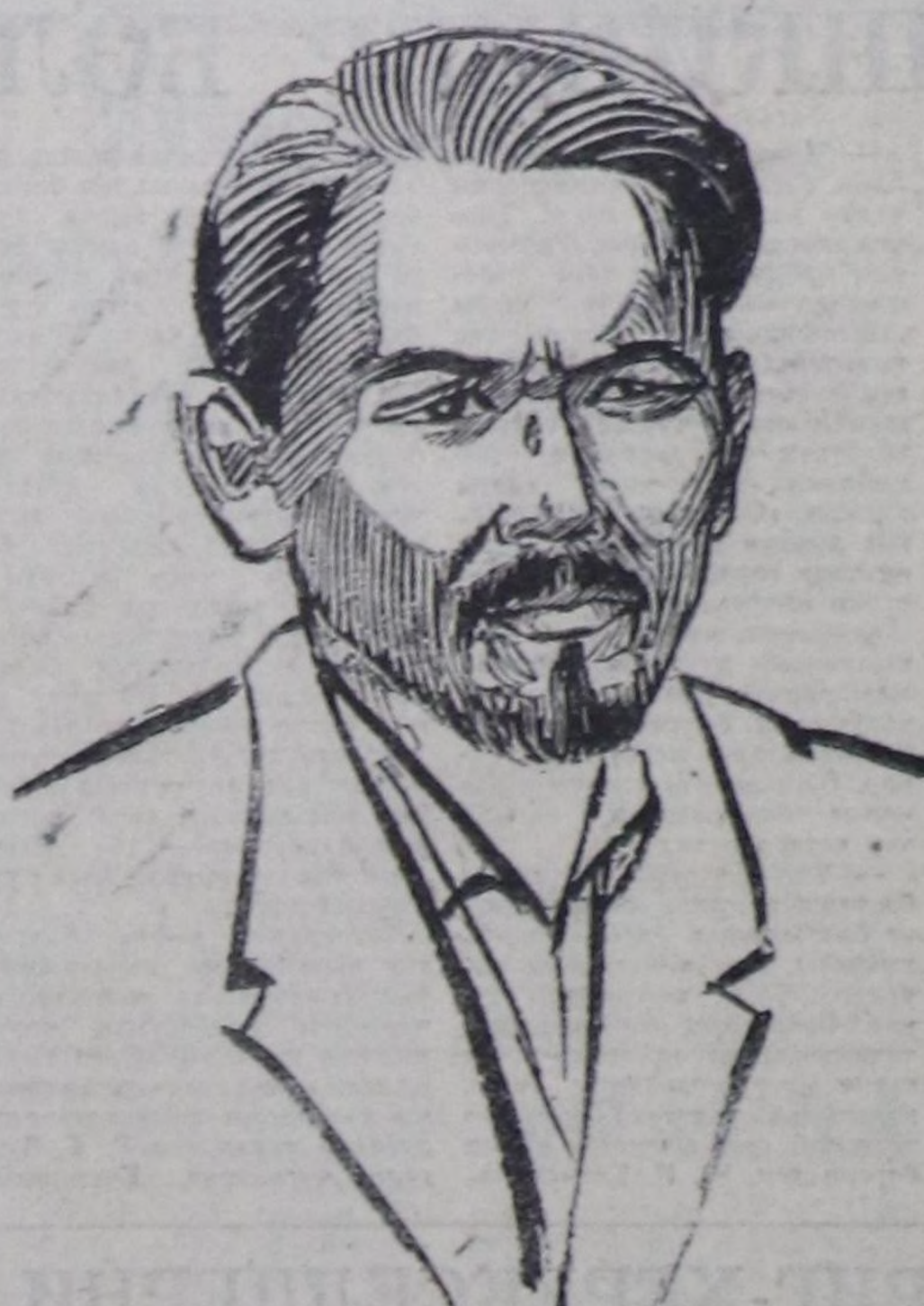
Сөөлү чеди хонуктун түн-неи-биле совхоз 450 тонна ситестү, 198 тонна сенаж, 184 тонна будук-бүрү, 1475 тонна ситени белеткен ал, районун ажил-агыйларын чарыкыңа тинлекчи болган, шалынч кызыл туңга болу-ла хөөр арттырган. Нийти-зи-биле 23005 тонна ситен бе-леткел план 65 хуу күсүскел-тинген.

Социалист чарыштын сөөлү чеди хонуктарында Херек Саамайың, пенсюр-нер Салчак Дадарың, херо-жен улустун эвөөлөрүңдөн Донгак Бажың, албан ор-ганизация чедиринде уруг-лар салың, участок эмке-ленин коллективтерин та-рыштын мурнакчылар бол-ган.

А. КАНЧЫЫР.

Бай-Тайга район.

БЕШ ЧЫЛДЫҢ КИЖИЛЕРИ

БАЙЫРЛАДЫ УТКУН ТУРА

Чуртук нефтижилер бол-ган таа тымыкчалар, че-дишкениң ажилдап турар. Нефть болгаш таа дамчы-ларын шалынч таа мин-аит туруп турар. Нийти беш чылдын база оң бирги чылы-ның даалгаларын күсүскел дөң социалист чарыш кал-барган.

Нефть ботгаш таа үлөтү-рүн ажилдакчыларын бугу-эвөөл хонукта тураскаат-кан хураалга оон кижилерде-ри коллективтерде ажилды амыктын болгаш шынарын бедилер дөң чүтүлдүп ду-гайын чугаалап турганнар. Хураал сентябрь 4-те Моск-вага, Кремльдиң Сөөдүлөр ордунага болган.

Президумда СЭКП ТК-ның секретары В. И. Долги, СССР-ниң Министрлер Чөвү-лелиниң Дагдыктың орала-чылары Н. К. Байыков, В. Э. Дымшип, таандык министр-лөвлөкө болган ведомство-ларын удуртукчулар, эр-темделер, бүдүрүлгенин мур-накчылар, социалист чарыштын тинлекчилер, байы-сылдык хой-ийиңиниң тө-лөкчилери.

СССР-ниң таа үлөтүрүлү-министры В. А. Динков эл-ет-кел кылган.

СЭКП-ниң XXVI съездин-ниң шийитилерин амыдыр-ган боттандырып дөң адыр-ның ажил-агыйлары бүгү кү-жүн, билин болгаш дуржул-галын бараалдар дөңиң хураалын кижилерин ала-реткен.

(СЭТА-ның көрр.).

СЭТА-НЫҢ ДЫҢНАДЫ

1981 чылдын сентябрь 7-ден сентябрь 25-ке чедир үдө Совет Эвөөлөндөн Оомун океаның соңгу широтанын 34 градус 30 минута болган барымы догдатын 178 гра-дус 16 минута координаттар төштү 150 далай. Ийиң ра-дусту догдатыр-биле ка-жалган деви-кээрине че-дирик ракетыларын са-мышкыларын боттанды-рып.

Айыл чок чоруту ханды-лары-биле СССР-ниң чаа-ла Оомун океанда далай болган агаар оруктарын ажилдап тур-ар оскө күрүлелерин чакы-тарыңдан оларын далай бол-ган агаар судноларың ол деви-кээрине база оон кыры-да агаар бассейниңче түс чө-рин шагы-биле 6-дан 16 ша-ка чедир кирбес кылдыр то-гуур органдарга айтмышкы-ны бөсрөп далайны СЭТА меделер кылдыр төлөткө-түргөн.

(СЭТА).

ЧАА ШАГААН АРЫГНЫҢ ТУДУГЛАРЫНДА

Иннокентий Маркелович Карповка удурткан коллек-тив туудужулар бригадалың — Чаа Шагаан-Арыга мурнакчы-ларын бирээ. Чөвөр алды кижиден тургустунган 60 бри-гада анык хоорайның чөөгү-да арылаа системанын ту-дуги октябрь айда хүдөдүр деп сорулганы салган ажил-дап турарлар. Олар август ай-да 29 муң рубльдин тууду-монтж ажилдарын шингээ-лип ал, планын онаалдаан 104 хууга күсүскелер.

Бригада кежигүнериниң хой мурууу хонукка проф-фессиялың шингээл алган-нар. В. Егоров, Б. Ооржак, Н. Черныш, О. Төс болган эс-келер-даа даалган ажилыңа ак сеткилдин көргүзүп, кы-зымат ажилдап турарлар.

ЧУРУНТАРДА: мурнакчы ту-дугчулар (сөөлгөй талада) М. Ооржак, О. Төс; арылаа туудуунуң нийти хоори.

В. НАРА-САЛДЫҢ фотолары.

1981 чылдың август 28.

...

Төп Комитетинин удуртулга...

Бээр 37 чы эрткис.
хун куртувун 13 чус чы
туде ол кыска ол хуу-
н дурсууда ол чус
честикканы чүгө
азамынн дерек кылдыр
болур. Амгы уенүүң
тириүн оң мурунда

рин бүдүрерниге специализацияны кылып турар. Азус ажил-агыйланын бүдү-бүдү ашмырын улам мыай жегжүдерин кады планназын сай-зыраңтайжидарынга БУР иделскейлаң . киржин, өртеме кады ажилдажытаңы кал-

Чар-ле туралы жызы- бартын турар.

(София—пресс—ПМА).

Польшада социалистиг тургу-

турар. нүүгэдэйнхн болун т
чазар дөмдөгдөн. Сал

Эшкүм	хөгжүдөрүнчө	угла
ту.	шаан. бодуну	чара

ар деп Кубанын
доруун революс-

3-кв. 2

Ислам республикасы
Чурумунун удурлан

НИЦ ХЕНЗИГ-ДАА БОЛ БАДЫТКАА

© 1981 by © Center

лары болгаш аңза чагларга

турар.

анда аймыл чок чорукту бы
рок рынча болган экен

ар деп Кубанын
донын революс-

3-кв. 2

налогообложение и ка-
налога болган сьездининге
чүбө чугаалап тура, чурттуу
экономикинги байдалына док-
налогообложение и ка-
налога болган сьездининге
чүбө чугаалап тура, чурттуу
экономикинги байдалына док-

КУБАНЫҢ ЧАЗААНЫҢ МЕДЕГЛЕЛИ

ныглары бар деп чулчурааи Вашингтоннун тускай төлөөлөкчилерининч күгүлдээшкн. нерин шыңгын буруу шапкан меделелди Кубанын чаззак кылган.

ON STRIKE ON STRIKE ON STRIKE ON STRIKE ON STRIKE

ЧУРУКТА: Нью-Йоркта ажыл со-
дыштыным чарлаан деспоттерлериниң к-
кеттери.

3-күзү аралы. 1981 м. 1 сентябрь.
